

Одкровення Адама

Богдан Коломійчук. Таємниця Єви. – Харків: Фоліо, 2014. – 249 с.

З появою роману «Людвисар. Ігри вельмож» заговорили про повернення в українській літературі до химерної прози: «...серед провідних домінант цього твору можемо відзначити тяжіння до химерної прози (українського варіанту магічного або міфологічного реалізму), елементи авантюрно-пригодницького та детективного романів, а також фентезі» ([Тетяна Белімова](#)). Також прозвучала думка про те, що «роман вийшов оригінальним, проте, як переважна більшість зразків сучасної української белетристики, розхристаним, не зовсім цілісним. Подібний непрофесійний підхід у нас намагаються виправдати традиціями бароко» ([Андрій Кокотюха](#)). І про химерність добре, і про оригінальність гарно. А ще маємо хорошу, насправду хорошу, стилізацію під бароко. Про непрофесійний підхід... Я б так не сказала, але то вже на розсуд читача. Річ у тім, що письменник нам демонструє отого справді барокового героя, що відчуває себе піщинкою у життєвому вихорі і одночасно розуміє, що хтось розіграє шахову партію, в якій він – лише фігура вищого або нижчого рангу (не даремно ж «Ігри вельмож»). Чи пробують герої «Людвисара» протистояти? Ні, як і барокові герої, вони просто живуть і роблять те, що повинні робити кожен за своїм призначенням: шукають свій Грааль, захищають те, що повинні захищати і нічому не дивуються, бо ж дива – це нормальне життєве явище, хай навіть це і старий млин з водянником та відьмами. Вони до неймовірності правильні у цьому, як і герої наступної книги [Богдана Коломійчука](#) «Таємниця Єви».

Одразу хочу застерегти: Єва, ота з яблуком, тут ні до чого. Вся річ у чоловіках, як і в першій книзі. Хоча...

На відміну від роману, в якому дії відбуваються у другій половині 16 століття, події у «Таємниці Єви» відбуваються на початку ХХ століття.

Це збірка детективно-авантюрних оповідань, головними героями яких виступають чоловіки, що силою випадку опинилися у ситуаціях, з яких треба не лише достойно вийти, а й розгадати певні таємниці – не конче Євині. Книга складається з двох частин: «Ласки Фурій» (детективні оповідання) та «Мелодія для квінтету» (авантюрні оповідання). «Ласки Фурій» - бо є там і німфи болю (йдеться про клуб нащадків Захер Мазоха та Маркіза де Сада), загадкова пані, власниця вілли «Медова Єва» і... Ні не розкриватиму усіх таємниць.

«Мелодія для квінтету» - бо п'ять історій, в яких у текстову тканину творів дивним чином вплітається музика. Усього – вісім. Вісім історій, вісім загадок, вісім розгадок, що не роблять героїв ні кращими, ні щасливішими. Мабуть, тому, що не це головне. А головне - смуток за тими часами, коли панни давали ляпаси чоловікам за не зовсім коректні висловлювання, коли чоловіки говорили жінкам щось на кшталт: ...віднині я і всі, хто є в цьому замку, - найвірніші ваші піддані, а ви – наша королева» («Людвисар»), коли благородство, честь, слово були всесильними: «- Тут немає вартових, - пояснив Кавецький, - Я дав слово, що нікуди звідси не піду. Полковник мене знає. Йому досить моєї обіцянки» («Щоденник моря»).

Герої оповідань з «Таємниці Єви» живуть в епоху кардинальних змін, агресивної атаки нового, відчуваючи ностальгію за лицарськими часами. А епоха змінюється і людям треба прилаштовуватися до трансформацій.

Особливо яскраво це виписано в оповіданні «Бентежна Сапфо», що розпочинається з напівіронічного опису розміреного та сталого життя подружжя Четвертинських: «Здавалось, якби одного разу князь і княгиня рівно о пів на одинадцяту вмостились деінде, а не у вітальні, кожен у своєму кріслі, світовий порядок було б порушено. А якби одного разу княгиня не взяла б до рук віолончель, це свідчило б про те, що планети зупинились і рушили у зворотний бік». Проте зміни, і не найкраще, вчуваються у всьому: «Цьому димові від якісних заокеанських сигар судилося покружляти чи не над останнім волинським салоном, а потім вислизнути у прочинене вікно і розтанути в повітрі, де вже чувся запах змін. За якийсь десяток років більше ніхто в Славути, та й усій Волині, не куритиме таких сигар, натомість пригощатимуть дешевою махоркою у самокрутках». Кульмінацією змін стає те, що в один із вечорів замість звичної «Прелюдії» Баха у виконанні дружини князь Четвертинський раптом чує «Концерт для віолончелі» Ельгара: «Мелодія була гарною, але такою чужою!» І після цього старий світ розлітається на шматки. Як саме – це таємниця, яку читач розгадає. Герої Коломійчука – постійні мандрівники. Вони мають лише тимчасовий прихисток: тимчасові міста, орендовані кімнати, готелі, вілли. Тимчасовий простір, тимчасові знайомства, що проминають, лишаючи присмак бренді та відзвук шопенівського «Largo» («Піаніст»). А далі – наступна мандрівка з наступною згадкою без шансу на постійний притулок.

Я довго не могла зрозуміти, що ж притягує у цих «чоловічих» історіях. Чому чоловічих? Та тому, що головними героями є чоловіки, що розслідують убивства, рятують жінок, закохуються, стріляють, фехтують, просто живуть і не стогнуть, що життя минає повз них. А потім зрозуміла: притягальність в одній із головних і спільних рис обох Коломійчукових книжок. Його герої – це справді герої, яких все ще бракує українській літературі. Це не істерики-невротики, зв'язані по руках і ногах своїми комплексами, егоїзмом та манією величі. Вони – звичайні чоловіки у прямому сенсі цього слова. Вони – справжні чоловіки. І хтозна, що затягує більше: цікавий сюжет чи герої, що вміють, відчуваючи вітер змін, залишитися вірними собі.

А в чому ж таємниця Єви? Вони не скажуть. Справжні чоловіки не обговорюють жінок.